

Промисловість	Сільське господарство	Соціальна сфера
<p>I. Зміни в управлінні господарством</p> <p>1957 р. — створення раднаргоспів. Щоб подолати недоліки надцентралізованої економіки, замість галузевої вертикальної системи управління за допомогою міністерств запроваджено територіально-горизонтальну систему. УРСР поділено на 11 (потім 14, пізніше 7) раднаргоспів. Раднаргоспі — державні органи, що здійснювали територіальне планування й управління промисловістю і будівництвом у межах економічних адміністративних районів.</p> <p>Рациональніше використовувалися ресурси, реформа подолала галузеву роз'єднаність і відомчі бар'єри, розширилися господарські права на місцях, але «місництво» і «децентралізація».</p> <p>Реформа половинчата: не підкріплена госпрозрахунком і самостійністю підприємств. Продовжували діяти Держплан і Держбанк. 1960 р. в УРСР створена Українська рада народного господарства. Реформи не зачепили військову промисловість та енергетику.</p> <p>II. Розвиток промисловості</p> <p>Паливно-енергетична. 2-ге місце в світі за видобутком вугілля (новий Львівсько-Волинський басейн). В 4 рази більше газу (освоєння газового родовища в Шебелинці Харківської обл.), в 4,6 рази — нафти (нові нафтопромисли в Полтавській і Чернігівській обл.). 1962 р. через Україну нафтопровід «Дружба» в Європу. Вдвічі зросло виробництво електроенергії: 1955 р. — Каховська ГЕС. Дніпро перетворився в «енергетичну артерію»: Дніпродзержинська, Кременчуцька ГЕС. Штучні водосховища затопили 300 населених пунктів, втрата 700 тис. га родючих земель.</p> <p>Металургійна. За кількістю виплавленого чавуну на одну особу Україна випереджала країни Заходу. Перехід від мартенівської до конверторної сталі.</p> <p>Машинобудування. Вдвічі більше тракторів, Кременчук — важкі автомобілі, Херсон — с/г машини. 1960 р. — легкове автомобілебудування — «Запорожець»; кін. 50-х — в Луганську і Харкові — тепловози; в Миколаєві — найбільші в світі суховантажні кораблі і риболовецькі траулери; кін. 50-х в Києві турбогвинтовий літак АН-24 (авіакопоструктор О. Антонов); в 1960 р. в Харкові повітряний лайнер Ту-124; 1960 р. — метро в Києві.</p> <p>Продуктивність праці підвищилася на 42%.</p> <p>Загальний приріст промислової продукції в УРСР — 65%.</p> <p>Але: поширення гігантоманії; товари неконкурентноздатні; відставання від Заходу.</p> <p>III. Науково-технічна революція (НТР)</p> <p>НТР на Заході — це нові технології; нові матеріали: напівпровідники, пластмаси; виробництво гнучких автоматизованих систем; транзистори, мікросхеми.</p> <p>Усвідомивши загрозу економічного і воєнного відставання, пленум ЦК КПРС в VII. 1955 р. проголосив курс на НТР. Але НТР втілювалася лише в ВПК.</p> <p>Імпорт сучасного устаткування і технологій із Заходу, тому швидко збудували найбільший у світі ракетобудівний комплекс у Дніпропетровську.</p> <p>У 1956 р. генеральним конструктором космічних апаратів став уродженець Житомирщини С. Корольов; 4.X. 1957 р. — 1-й штучний супутник Землі;</p> <p>12.IV. 1961 р. Ю. Гагарін в космосі — 1-й в світі космонавт; VIII. 1962 р. — космічний політ навколо землі здійснив українець П. Попович.</p> <p>1957 р. — в Києві створено Обчислювальний центр (пізніше Інститут кібернетики) АН УРСР на чолі з В. Глушковым, який розробляв теорію швидкодіючих ЕОМ.</p> <p>Хімічна промисловість стала однією з пріоритетних галузей.</p> <p>1960 р. — Інститут фізики ввів в дію ядерний реактор, що дало змогу розвивати дослідження фізики атомного ядра.</p>	<p>1953 р. — на 35,3% зріс обсяг валової продукції с/г.</p> <p>1964 р. — лише на 3%.</p> <p>I. Розвиток</p> <p>IX. 1953 р. пленум ЦК КПРС проголосив курс на реформування сільського господарства (до 1964 р. 14 пленумів ЦК КПУ по с/г).</p> <ul style="list-style-type: none"> - з колгоспів списали всю заборгованість перед державою; - зросли в 7–8 разів державні закупівельні ціни на с/г продукцію; - колгоспи самостійно визначали розміри посівних площ і кількість худоби; - на село направили спеціалістів; - зміцнення матеріально-технічної бази, зменшено планові показники; - сер. 50-х почали під'єднувати до державної електромережі; - VIII. 1953 р. знижено в 2 рази податки на присадибне господарство. <p>Посилення матеріальної зацікавленості селян у виробництві.</p> <p>С/г вперше стало рентабельним, тобто давало прибуток.</p> <p>II. Спад</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Реформування авантюрно і непослідовно, переважали екстенсивні методи, а не інтенсивні. 2. Три надпрограми в сільському господарстві: Цілинна епопея — 1954 р. Освоєння цілинних і перелогових земель Казахстану, Сибіру, Уралу та Північного Кавказу. Для України — це відтік людських і матеріальних ресурсів: 80 тис. укр. спеціалістів та 90 тис. тракторів та с/г машин. 1954 р. цілина дала 40% валового збору зерна, а у 1956 р. — 50%. Але: виснаження ґрунтів, пилові бурі, собівартість цілинної пшениці на 20% вища, ніж по СРСР. Кукурудзяна кампанія — 1955 р. Розширення площ посівів кукурудзи та інших «диво-культур»: цариця полів — кукурудза і цар полів — горох. У 1963 р. кукурудза займала 40% посівних площ. Надпрограма у тваринництві — 1957 р. У найближчі роки наздогнати й перегнати США по виробництву м'яса, молока та масла на душу населення. Але: зменшення поглов'я худоби. 3. Протягом 50-х рр. — укрупнення колгоспів, зросла кількість «неперспективних» сіл. Агромаста. Перетворення частини колгоспів на радгоспи. 4. 1958 р. — ліквідація МТС: реорганізація машино-тракторних станцій (МТС) у ремонтно-технічні станції (РТС). Примусовий викуп колгоспами старої техніки за завищеними цінами. 5. 1955 р. — розміри присадибних ділянок були зменшені вдвічі, збільшили податки. В 1959 р. заборонено утримання худоби в містах і робітничих селищах. В підсобному господарстві селян не більше 1-ї корови, 2-х свиней, 10 курей, заборона мати коня чи вола, тому що це джерело нетрудових доходів. 6. З 1959 р. знижено закупівельні ціни на с/г продукцію. 7. 1963 р. виявився неврожайним, і СРСР вперше закупив зерно в США і Канади. 	<p>Поступова переорієнтація економіки на інтереси людей, зросло виробництво товарів широкого вжитку, зросла купівельна спроможність населення, поліпшилось харчування.</p> <p>На 2 год. скорочено робочий день в передвихідні та передсвяткові дні, збільшено відпустку вагітним.</p> <p>У 1956 р. скасовано закон 1940 р., що прикріплював робітників до підприємств, скасована плата за навчання в старших класах і ВНЗ.</p> <p>1956 р. — закон про державні пенсії: пенсійний вік знизився до 60 років для чоловіків і 55 р. для жінок. Розмір пенсії збільшився удвічі.</p> <p>1964 р. — запровадження пенсій для колгоспників: чоловікам — з 65, жінкам — з 60 р. (12 крб. на місяць).</p> <p>3 сер. 1950-х рр. — щомісячне авансування праці колгоспникам — зарплата, селяни отримали паспорти.</p> <p>Небачене за масштабами житлове будівництво.</p> <p>1955 р. — будівництво за типовими проектами. Протягом 1956–1964 рр. в Україні побудовано на 3,7 млн. м² більше, ніж було побудовано за 1918–1955 рр.</p> <p>1957 р. — ліквідовано державні позики, які забирали 10% доходів робітників і селян.</p> <p>1961 р. — грошова реформа у співвідношенні 1:10. Наслідком стало зростання цін на товари.</p> <p>3 осені 1959 р. — розпочали перехід на п'ятиденний робочий тиждень за 8-годинного робочого дня.</p> <p>XI. 1952 р. — розпочав роботу Київський телецентр.</p> <p>У 1950-х рр. в оселях з'явилася побутова техніка: холодильники, швейні та пральні машини, телевізори, магнітофони, радіоприймачі, пылесоси, фотоапарати. Намагаючись ліквідувати бюрократизм партійної номенклатури, Хрущов поділив апарат за виробничим принципом і запровадив ротацію.</p> <p>Почалося скорочення озброєнь, але в X. 1962 р. — Карибська криза, яка ледве не призвела до початку ядерної війни.</p> <p>Поч. 1960-х рр. — продовольча криза: Дефіцит товарів, різко підвищилися ціни на продукти: м'ясо, молоко, масло; заморожування заробітної плати.</p> <p>1962 р. — робітничі виступи в Донецьку, Жданові (Маріуполь), Новочеркаську (7-тисячну демонстрацію робітників розстріляли війська).</p> <p>1963 р. — заворушення і страйки робітників у Кривому Розі.</p>